

KS. WOJCIECH GÓRALSKI

UDZIELANIE SAKRAMENTU ŚWIECEN ORAZ JEGO SZAFARZ W ZMODYFIKOWANYM PROJEKCIE NOWEGO PRAWA

Owocem prac badawczych w dziedzinie sakramentologii podjętych przez Papieską Komisję dla Rewizji Kodeksu Prawa Kanonicznego, wspieraną systematycznymi studiami zespołu konsultorów, stał się opublikowany i przesłany 2 II 1975 r. organom konsultacyjnym projekt nowego prawa *De sacramentis*¹. Dokument obejmuje 361 kanonów, przy czym sakramentowi święceń zostały poświęcone 52 kanony (190-241), stanowi to o 12 mniej w stosunku do prawa kodeksowego. Zapoznanie się z całością traktatu *De ordine* pozwala stwierdzić, że Komisja Kodyfikacyjna dokonała generalnej rewizji dotychczasowego ustawodawstwa w tym przedmiocie. Uwzględniła przy tym nie tylko liczne odpowiedzi Papieskiej Komisji Interpretacyjnej udzielone na przestrzeni lat, czy wprowadzone już zmiany i modyfikacje, lecz także wzięła pod uwagę zasady odnowy KPK², a przede wszystkim osiągnięcia teologii kapłaństwa zaprezentowane przez Sobór Watykański II³.

Nadesłane przez czynniki konsultacyjne opinie, uwagi i postulaty na temat schematu Komisja Kodyfikacyjna zleciła przestudiować najpierw specjalnemu zespołowi konsultorów⁴, po czym zapoznali się z nimi konsultorzy wymienionej Komisji, zgrupowani w zespole tematycznym *De sacramentis*. Dwukrotna debata konsultorów⁵ nad samym sche-

¹ *Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici recognoscendo, Schema documenti pontificii quo disciplina canonica de sacramentis recognoscitur*. Typi Polyglottis Vaticanis 1975.

² *Principia quae Codicis Iuris Canonici recognitionem dirigant*. „Communicationes” 1:1969 s. 77-85.

³ Zob. *Lumen gentium* nr 19-29.

⁴ W jego skład wszedł sekretarz i podsekretarz Komisji Kodyfikacyjnej, część jej konsultorów, a także konsultorzy z ramienia Kongregacji dla Doktryny Wiary i Kongregacji Sakramentów św. i Kultu Bożego. Zespół ten odbył swoją sesję w dniach 18 - 22 IV 1977 r. (zob. „Communicationes” 9:1977 s. 323-344).

⁵ Miała ona miejsce w następujących terminach: 6-10 II i 13-18 III 1978 r. (zob. „Communicationes” 10:1978 s. 79-208).

matem i nadesłanymi opiniami przyczyniła się — jak się okazało — do niejednej zmiany w tym dokumencie, można zatem mówić o projekcie zmodyfikowanym nowego prawa, formalnie zresztą nie opublikowanym.

Układ systematyczny traktatu *De ordine*, wchodzącego jako tytuł VI części pierwszej w księdze czwartej (*De Ecclesiae munere sanctificandi*) nowego KPK, ostatecznie zaproponowano następująco: kanony wstępne, rozdz. I — „De ordinationis celebratione et ministro”, rozdz. II — „De ordinandis”, rozdz. III — „De adnotatione et testimonio peractae ordinationis”. Niniejsze opracowanie uwzględnia jedynie rozdział I, traktujący o udzielaniu sakramentu święceń i jego szafarzu.

I. UDZIELANIE SAKRAMENTU ŚWIĘCEŃ

Zmodyfikowany projekt zawiera dwa kanony odnoszące się do sprawowania sakramentu święceń nawiązując tutaj do kodeksowego rozdziału V na temat czasu i miejsca udzielania święceń. Pierwszy z nich (kan. 237) poświęcony jest zagadnieniu czasu udzielania święceń. Pierwotnie kanon ten składał się z dwóch paragrafów: jeden dotyczył czasu udzielania sakry biskupiej, drugi zaś pozostałych święceń. W wyniku dyskusji konsultorzy postanowili połączyć obydwie paragrafy w jedną całość i dokonać jednocześnie skreślenia fragmentu zawierającego zachętę do udzielania święceń przy jak najliczniejszym udziale wiernych. W wersji zmodyfikowanej kanon przepisuje udzielanie wszystkich święceń podczas mszy św. w niedzielę lub w święta nakazane. Dodaje jednak, że dla racji duszpasterskich wolno udzielać święceń także w inne dni, nie wyłączając dni powszednich⁶. Klauzula ta pokrywa się z treścią normy zawartej w motu proprio *Pastorale munus* z 30 XI 1963 r.⁷. Przyznaje ona biskupom rezydencjalnym uprawnienie udzielania święceń także poza terminami ustalonymi w KPK, nie wyłączając dni powszednich, jeśli przemawiają za tym względy pastoralne. Należy jednak zauważyć, iż dyspozycja ta nie uchyla prawa kodeksowego przyznając jedynie wspomnianą możliwość jako uprawnienie (*facultas*) biskupom rezydencjalnym. Tymczasem kan. 237 projektu zmienia generalnie treść normy zawartej w kan. 1006 KPK, przepisującej określone terminy — w znacznie szerszym zakresie — dla udzielania poszczególnych święceń: biskupich, pozostałych święceń wyższych, święceń niższych oraz tonsury.

⁶ „Ordinationes intra Missarum sollempnia celebrentur, die dominico vel festo de praecepto, sed ob rationes pastorales aliis etiam diebus, ferialibus non exceptis, fieri possunt” („Communicationes” 10:1978 s. 206).

⁷ AAS 56:1964 s. 5-12 n. I 18.

W związku ze zniesieniem święceń niższych i wprowadzeniem posług lektoratu i akolitu dyspozycję omawianego kanonu należy odnieść także i do nich, jakkolwiek w kanonach wprowadzających do traktatu *De ordine* brak formalnej wzmianki o tym, że termin *ordinationes* odnosi się także do posług, które przecież nie są święceniami⁸. W tym miejscu można postulować zamieszczenie w projekcie tego rodzaju kanonu wprowadzającego, kładącego kres wszelkim wątpliwościom w tej mierze, które nasuwają się także w innych rozdziałach traktatu *De ordine*.

Kan. 238 pierwotnej wersji schematu został następnie zupełnie pominięty. Powtarzał on treść kan. 1007 KPK stanowiącego, że warunkowe ponowienie lub uzupełnienie obrzędu święceń może mieć miejsce każdego dnia i nawet potajemnie. Rezygnując z powyższej normy konsultorzy zwrócili uwagę, że jest ona zbędna wobec postanowień konstytucji apostolskiej Piusa XII *Sacramentum ordinis* z 30 XI 1947 r.⁹

Kan. 239, nawiązujący do kodeksowego kan. 1009, poświęcony jest sprawie miejsca celebracji święceń. W wersji pierwotnej konsultorzy zaproponowali tekst mówiący zarówno o miejscu udzielania święceń, jak i o udziale duchowieństwa i wiernych w tym obrzędzie. Po debacie nad projektem i nadesłanymi uwagami czynników konsultacyjnych przyjęto tekst w wersji zmodyfikowanej, którą zaproponowała jedna z konferencji biskupów. Wersja ta dzieli kanon na dwa paragrafy. Pierwszy z nich jest poświęcony miejscu udzielania święceń. I tak norma poleca udzielanie święceń z reguły w kościele katedralnym, jednak dla względów duszpasterskich zezwala na ich celebrację także w innych świątyniach diecezji lub w kaplicach¹⁰. I tutaj nawiązuje się do dyspozycji motu proprio *Pastorale munus*, w myśl której biskupowi rezydencjalnemu przysługuje uprawnienie udzielania święceń także poza kościołem katedralnym, gdy przemawiają za tym względy duszpasterskie¹¹. W § 2 zawarte jest polecenie, aby na święcenia zapraszać zarówno duchowieństwo, jak i wiernych, tak aby jedni i drudzy licznie uczestniczyli w tego rodzaju celebracji¹². W obydwu paragrafach zaznacza się znaczne uproszczenie w stosunku do analogicznego kan. 1009 KPK. W zmodyfiko-

⁸ Kan. 950 KPK jako jeden z kanonów wprowadzających w tytule „*De ordine*” zawiera wzmiankę o stosowaniu terminu *ordinatio* do wszystkich stopni święceń, nawet do tonsury.

⁹ „*Communicationes*” 10:1978 s. 206; zob. konstytucja apostolska *Sacramentum ordinis* n. 5 - 6, AAS 40:1948 s. 5 - 7.

¹⁰ „*Ordinationes generaliter in cathedrali ecclesia celebrentur: ob rationes tamen pastorales in alia dioecesis ecclesia aut oratorio celebrari possunt*” („*Communicationes*” 10:1978 s. 207).

¹¹ AAS 56:1964 s. 5-12 n. I 18.

¹² „*Ad ordinationem invitandi sunt clerici alique christifideles, ut quam maxima frequentia celebrationi intersint*” („*Communicationes*” 10:1978 s. 207).

wanym schemacie zrywa się więc z rozróżnieniem tzw. święceń zbiorowych (*ordinationes generales*), które w zasadzie powinny być udzielane w katedrze, oraz święceń poszczególnych (*ordinationes particulares*), które wolno sprawować także w innych kościołach lub kaplicach: biskupiej, seminaryjnej lub zakonnej. Gdy chodzi zaś o udział duchownych oraz świeckich w obrzędzie udzielania święceń, to znamieną jest tutaj jedna różnica. Jeśli święcenia odbywają się w kościele katedralnym, według prawa kodeksowego, kapituła powinna być wówczas wezwana. W projekcie nie mówi się już *expressis verbis* o kapitule, lecz o duchownych w ogóle, których — wraz z wiernymi — należy na święcenia zaprosić (*invitandi sunt*). Wreszcie nie wymienia się w schemacie wspomnianych przez kodeks trzech rodzajów kaplic, w których wolno udzielać święceń, lecz porzeka się na użyciu tutaj generalnego terminu *oratorium*. Wypada i w tym miejscu zauważyć, iż postulowane wyżej określenie w jednym z kanonów wprowadzających, iż termin *ordinatio* odnosi się także do posług, byłoby przejawem większej precyzji projektodawcy, pozwalającej uniknąć jakichkolwiek wątpliwości, czy kanon odnosi się wyłącznie do święceń, czy także do posług.

II. SZAFARZ ŚWIĘCEŃ

W kan. 192 schematu, nawiązującym do kan. 951 KPK, stwierdza się generalnie, że szafarzem sakramentu święceń jest biskup konsekrowany¹³. Tym samym zrywa się z kodeksowym podziałem na szafarza zwykłego oraz nadzwyczajnego. Wynika to z założeń reformy święceń dokonanej przez Pawła VI w motu proprio *Ministeria quaedam* z 15 VIII 1972 r.¹⁴ Odtąd bowiem nie istnieją już święcenia niższe i tonsura, do udzielania których prawo lub indult Stolicy Apostolskiej upoważniały niektóre kategorie osób jako szafarzy nadzwyczajnych.

Kan. 953 KPK zastrzegający udzielanie sakry biskupiej papieżowi i zakazujący konsekwentnie sprawowania tego obrzędu bez uprzedniego upewnienia się o upoważnieniu papieskim, został — w uproszczonej formie — przeniesiony do kanonów wprowadzających (193) w rozdziale o podmiocie święceń. Znalazł się natomiast w omawianym rozdziale kan. 954 KPK polecający biskupowi, głównemu konsekраторowi, przybranie sobie przynajmniej dwóch innych biskupów współkonsekраторów, chyba że Stolica Apostolska udzieliła w tym względzie dyspensy. No-

¹³ „Sacrae ordinationis minister est Episcopus consecratus”.

¹⁴ AAS 64:1972 s. 529-534.

wością jest dodanie w kanonie słów zachęty, aby wszyscy biskupi obecni podczas obrzędu sakry biskupiej konsekrowali elekta¹⁵.

Ważna i pryncypialna zasada kodeksowa, zawarta w kan. 955 § 1 stanowiąca, że godziwie może udzielić święceń jedynie własny biskup ordynanda lub inny posiadający *litterae dimissoriae*, została w projekcie zachowana ulegając jedynie drobnej modyfikacji. Nowa redakcja mówi bowiem *expressis verbis* o święceniach prezbiteratu i diakonatu, które należy przyjmować z rąk własnego biskupa lub też innego za okazaniem dimisoriów¹⁶, podczas gdy KPK nie wymieniał tu żadnych święceń traktując rzecz generalnie. Bez żadnych zmian zachował się w projekcie § 2 wymienionego kanonu polecający biskupowi osobiście udzielać święceń własnym podwładnym. Również bez zmian wszedł do schematu kan. 957 § 1 KPK przyrównujący biskupowi diecezjalnemu wikariusza i prefekta apostolskiego, opata i prałata udzielnego oraz administratora apostolskiego — posiadających sakrę biskupią — w tym, co dotyczy udzielania święceń. Konsultorzy włączyli tutaj również prałata stojącego na czele prałatury personalnej, który to urząd wprowadził Paweł VI motu proprio *Ecclesiae Sanctae* z 6 VIII 1966 r.¹⁷

Z rozdziału poświęconego w KPK zagadnieniu czasu i miejsca udzielania święceń przeniesiono do omawianego rozdziału projekt kan. 1009 zakazujący biskupowi udzielania święceń poza własnym terytorium bez zgody miejscowego ordynariusza¹⁸.

Interesującej ewolucji uległ kan. 956 KPK określający, kto jest „biskupem własnym” w odniesieniu do udzielania święceń ordynandom. Wolno przypomnieć, że kanon ten jako biskupa własnego (właściwego) wskazuje tego biskupa, w którego diecezji ordynand posiada stałe zamieszkanie i jednocześnie z niej pochodzi (*domicilium cum origine*) albo w którego diecezji ma stałe zamieszkanie, a nie pochodząc z tej diecezji złoży przysięgę, że chce na stałe w niej pozostać (*domicilium cum iuramento*). Powyższa właściwość szafarza dotyczyła udzielenia tonsury, przez którą ordynand zostawał inkardynowany do diecezji. Co do dalszych święceń właściwym był biskup, do którego diecezji ordynand został w prawidłowy sposób inkardynowany. Po zniesieniu tonsury i wprowadzeniu w życie dyspozycji motu proprio *Ad pascendum* z 15 VIII

¹⁵ „Nisi a Sede Apostolica dispensatum fuerit, Episcopus consecrator principalis in consecratione episcopali duos saltem Episcopos consecrantes sibi adiungat; valde convenit autem, ut omnes Episcopi praesentes una cum iisdem electum consacrent” („Communicationes” 10:1978 s. 183).

¹⁶ Kan. 195: „Unusquisque ad presbyteratum aut diaconatum a proprio Episcopo ordinetur aut cum legitimis litteris dimissoriis”.

¹⁷ AAS 58:1966 s. 757-787 n. I 4.

¹⁸ Kan. 197 projektu.

1972 r.¹⁹, w myśl której inkardynacja do diecezji następuje przez przyjęcie diakonatu²⁰, normę kan. 956 należy aplikować w odniesieniu do diakonatu. Innymi słowy, ten biskup, który był właściwy do udzielenia tonsury stał się — w oparciu o te same kryteria — właściwym do udzielenia święceń diakonatu. Do udzielenia zaś dalszych święceń, a więc prezbiteratu, kompetentnym pozostaje biskup, do którego diecezji ordynand został prawidłowo inkardynowany (przez przyjęcie diakonatu).

W pierwotnej wersji schematu nowego prawa konsultorzy zaproponowali normę, w myśl której biskupem własnym (właściwym) do udzielenia święceń kapłańskich jest biskup tej diecezji, do której ordynand został inkardynowany przez przyjęcie diakonatu. Gdy chodzi zaś o udzielenie święceń diakonatu, to biskupem właściwym jest albo biskup diecezji, w której kandydat posiada zamieszkanie stałe, albo biskup diecezji, z której kandydat pochodzi, albo wreszcie biskup diecezji, w której ordynand — za zgodą biskupa diecezji swego stałego zamieszkania — pragnie pracować²¹. Istniały więc tutaj aż trzy możliwości, co modyfikowało dość znacznie przepis kodeksowy.

Po nadesłaniu uwag i opinii na temat projektu przez organy konsultacyjne wywiązała się interesująca debata konsultorów Komisji Kodyfikacyjnej na temat zaproponowanej pierwotnie wersji kanonu. Pojawiły się liczne głosy krytyczne w stosunku do pierwotnego sformułowania wyżej przedstawionego. Za niewłaściwe uważano podtrzymywanie miejsca pochodzenia kandydata jako sztucznego niejako kryterium w ustalaniu właściwości biskupa ordynatora. Wielu konsultorów domagało się pozostawienia samym kandydatom większej swobody w wyborze diecezji, dla której zamierzaliby otrzymać święcenia. Inni zwrócili uwagę na konieczność dodania paragrafu, który ustalałby właściwość biskupa ordynatora w stosunku do kandydatów należących do instytutów życia konsekrowanego. Proponowano przy tym, aby właściwość ta była przyznana temu biskupowi, na terenie którego diecezji znajduje się dom zakonny, do którego kanonicznie przynależy ordynand. Ponadto w dyskusji zwrócono uwagę na konieczność ustalenia kompetencji ordynatora najpierw w stosunku do kandydatów do święceń diakonatu, a następnie wobec zamierzających przyjąć prezbiterat²². W wyniku analizy tekstu pierwotnej wersji kan. 198 oraz po interesującej debacie zaproponowano nową wersję tegoż kanonu²³. W tym samym kanonie określa

¹⁹ AAS 64:1972 s. 534-540.

²⁰ Tamże n. IX s. 540.

²¹ Kan. 198 projektu.

²² Zob. „Communicationes” 10:1978 s. 184.

²³ „Episcopus proprius, quod attinet ad ordinationem diaconalem eorum qui clero saeculari adscribi intendunt, est Episcopus dioecesis, in qua promovendus habet

się pojęcie biskupa własnego (właściwego) w odniesieniu do kandydatów do święceń diakonatu oraz w stosunku do zamierzających przyjąć prezbiterat. Tak więc biskupem własnym wobec kandydata do diakonatu mającego zamiar przynależeć do duchowieństwa diecezjalnego jest albo biskup tej diecezji, w której posiada on stałe miejsce zamieszkania, albo też biskup diecezji, w której ordynand zamierza na stałe pracować. Jeśli chodzi zaś o udzielenie święceń prezbiteratu duchownym diecezjalnym, to kompetentnym szafarzem jest biskup tej diecezji, do której ordynand został inkardynowany przez uprzednie przyjęcie diakonatu. A zatem w zmodyfikowanej wersji schematu znika kryterium miejsca pochodzenia kandydata w ustalaniu kompetencji szafarza święceń. Pominięcie to należy uznać za bardzo trafne, *origo* bowiem stanowiło dość przypadkową i, jak już wyżej powiedziano, w znacznej mierze sztuczną okoliczność zważywszy m.in. na migrację ludności. Jako właściwe trzeba ocenić także wprowadzenie przez projektodawcę nowego kryterium wskazującego na diecezję, w której kandydat do święceń pragnie na stałe pracować. Daje ono szeroką możliwość ordynandowi przyjęcia diakonatu z rąk biskupa tej diecezji, którą swobodnie wybiera jako miejsce swojej przyszłej pracy kapłańskiej. Wydaje się, że w takim przypadku kandydat powinien zadeklarować swój zamiar potwierdzając go nawet przysięgą, choć tekst kanonu nie wspomina o tym.

Kolejny kanon (199) zmodyfikowanego projektu, nawiązujący do kan. 958 KPK, został poświęcony wystawianiu dimisoriów do święceń dla kandydatów na duchownych diecezjalnych. Podtrzymuje się zasadę o konieczności ich wystawienia przez kompetentnego przełożonego kościelnego, ilekroć ordynand ma być święcony nie przez biskupa własnego w rozumieniu wyżej przytoczonym. W zasadzie treść normy kodeksowej została utrzymana w mocy, zostały wprowadzone jedynie drobne i nieistotne modyfikacje. Tak więc następujący przełożeni pozostają kompetentni do wystawiania *litterae dimissoriae*: 1) biskup własny w rozumieniu kan 198. Skreślono przy tym — w wersji zmodyfikowanej — wzmiankę o tym, że biskup własny może wystawiać dimisorie dopiero po kanonicznym objęciu diecezji w posiadanie; 2) wikariusz generalny oraz wikariusz biskupi, lecz wyłącznie na podstawie specjalnego mandatu biskupa diecezjalnego. Wzmianka o wikariuszu biskupim jest oczywiście czymś nowym w stosunku do tekstu kodeksowego; 3) administrator apostolski oraz administrator diecezjalny za zgodą kolegium konsultorów²⁴. Norma kodeksowa mówi w tym miejscu o wikariuszu kapitul-

domicilium, aut dioecesis cui promovendus sese devovere intendit; quod attinet ad ordinationem presbyteralem clericorum saecularium, est Episcopus dioecesis, in qua promovendus per diaconatum est incardinatus” (tamże).

²⁴ Nowe prawo *De Sacra Hierarchia* przewiduje kolegium konsultorów jako

nym, który w nowej nomenklaturze będzie określony właśnie mianem administratora diecezjalnego. Słuszne jest wymienienie tutaj *expressis verbis* administratora apostolskiego, o którym w tym miejscu nie wspominał przepis kodeksowy, co stanowiło pewnego rodzaju lukę; 4) wikariusz i prefekt apostolski, prowikariusz i proprefekt apostolski, opat i prałat udzielny oraz prałat stojący na czele prałatury personalnej. W stosunku do ujęcie kodeksowego *novum* stanowi wymienienie prowikariusza i proprefekta apostolskiego oraz prałata prałatury personalnej.

Bez istotnych zmian utrzymał się w projekcie § 2 kanonu zakazujący administratorowi diecezjalnemu (wikariuszowi kapitulnemu) wystawiania dimisoriów do święceń tym kandydatom, których nie dopuścił do święceń biskup diecezjalny. Obok administratora diecezjalnego w schemacie wymienia się także prowikariusza i proprefekta apostolskiego. Nie mogą oni wystawiać *litterae dimissoriae* dla tych ordynandów, których nie akceptował do święceń wikariusz lub prefekt apostolski.

Gdy chodzi o dimisorie wystawiane dla kandydatów do święceń przynależących do instytutów zakonnych, to konsultorzy — w nawiązaniu do kan. 964 KPK — dokonali drobnych zmian w pierwotnej wersji projektu, proponując w kan. 200, złożonym z dwóch paragrafów, następujące zasady. § 1 stwierdza, że jedynie wyższy przełożony instytutu życia konsekrowanego kapłańskiego na prawie papieskim oraz stowarzyszenia kapłańskiego na prawie papieskim posiadającego prawo inkardynowania duchownych jest kompetentny do wystawiania dimisoriów do święceń diakonatu i prezbiteratu swoim podwładnym przynależnym na stałe do instytutu lub stowarzyszenia²⁵. W § 2 z kolei stanowi się, że święcenia pozostałych członków jakiegokolwiek instytutu życia konsekrowanego lub stowarzyszenia podlegają normom przepisany w odniesieniu do duchownych diecezjalnych z odwołaniem jakichkolwiek indultów udzielonych przełożonym²⁶. Tym samym więc odnośne normy kodeksowe zostały uproszczone, co wyniknęło m.in. z ustaleń zawartych w projekcie nowego prawa zakonnego. W KPK mówi się

zespół służący biskupowi konsultacją w ważnych i pilnych sprawach, wyłoniony spośród Rady kapłańskiej drogą nominacji biskupiej (zob. W. Góralski. *Prace konsultorów grupy IV „De Sacra Hierarchia” („De clericis”) nad rewizją Kodeksu Prawa Kanonicznego.* „Prawo Kanoniczne” 18:1975 nr 1-2 s. 250).

²⁵ „Uni Moderatori maiori Instituti clericalis vitae consecratae iuris quidem pontificii aut Societati clericalis iuris pontificii facultate sibi clericos adscribendi gaudentis, competit ut suis subditis iuxta Constitutiones permanenter Instituto aut Societati adscriptis concedat litteras dimissorias ad diaconatum et ad presbyteratum” („Communicationes” 10:1978 s. 185).

²⁶ „Ordinatio ceterorum omnium alumnorum cuiusvis Instituti vitae consecratae aut Societatis facultate sibi clericos adscribendi donatae, regitur iure saecularium, revocato quolibet privilegio contrario” (tamże).

o prawie do wystawiania dimisoriów dla kandydatów do wszystkich święceń, przysługującym przełożonym wyższym zakonów wyjętych²⁷, w projekcie natomiast wymienia się — jak to wyżej powiedziano — wyższych przełożonych kapłańskich instytutów życia konsekrowanego na prawie papieskim oraz stowarzyszeń kapłańskich na prawie papieskim. Nowe prawo zakonne, a ściślej jego projekt, nie przewiduje bowiem podziału na instytuty i stowarzyszenia wyjęte i niewyjęte.

Ważna zasada kan. 956 KPK stwierdzająca, że kto może wystawiać *litterae dimissoriae* do święceń, ten może również święceń udzielać, jeśli posiada odpowiedni stopień święceń, została utrzymana w mocy. W związku ze zniesieniem tonsury i święceń niższych, których mogli udzielać określeni w prawie ordynariusze miejsc, analogiczny kanon projektu (201) wprowadza tutaj — konsekwentnie — pewną modyfikację, nie mówiąc już o odpowiednim stopniu święceń, lecz wprost o posiadaniu sakry biskupiej²⁸. Ta bowiem wymagana jest obecnie do udzielenia wszystkich święceń, jeśli należą do nich wyłącznie: diakonat, prezbiterat i episkopat.

W kan. 202 projektu powtarza się bez zmian normę zawartą w kan. 960 § 1 KPK stanowiącą, że udzielanie dimisoriów do święceń jest warunkowane uprzednim uzyskaniem przez wystawcę wszystkich wymaganych przez prawo świadectw. Natomiast pominięto w kanonie § 2 i § 3 kanonu kodeksowego, traktujące o świadectwach uzupełniających o kandydacie, które należy uzyskać w określonych przypadkach nawet po wystawieniu dimisoriów.

Adresatem *litterae dimissoriae* może być jakikolwiek biskup pozostający w łączności ze Stolicą Apostolską i należący do tego samego obrządku co kandydat. Zasadę tę powtarza — za kan. 961 KPK — projekt w kan. 203 w nieco uproszczonej formie²⁹. Podobnie w kan. 204 schematu przytacza się treść dyspozycji kodeksowej z kan. 962, w myśl której biskup ordynator nie powinien przystępować do święceń, jeśli zachodzi jakaś wątpliwość co do wiarogodności przedłożonych mu dimisoriów.

Wreszcie utrzymuje się w mocy treść kan. 963 KPK, na mocy którego wystawiający *litterae dimissoriae* lub jego następca na urządzie może je ograniczyć lub odwołać, lecz raz udzielone nie gasną na skutek utraty władzy udzielającego³⁰.

²⁷ Kan. 964 II. 2 KPK.

²⁸ „Qui potest litteras dimissorias ad ordines recipiendos dare, potest quoque eisdem ordines per se ipse conferre, si character episcopali polleat”

²⁹ „Litterae dimissoriae mitti possunt ad quemlibet Episcopum communionem cum Sede Apostolica habentem, excepto tantum, citra apostolicum indultum, Episcopo diversi ritus a ritu promovendi”

³⁰ Kan. 205 projektu.

Konsultorzy pominęli zupełnie kanony: 965, 966 i 967 traktujące o adresacie čimisoriów wystawianych przez przełożonego zakonnego.

*

Zmodyfikowany projekt kanonów w przedmiocie udzielania sakramentu święceń oraz ich szafarza stanowi wynik wnikliwej analizy dotychczasowego ustawodawstwa, jak również uważnych studiów opinii nadesłanych przez organy konsultacyjne Komisji Kodyfikacyjnej oraz rezultat interesującej dyskusji konsultorów nad samym projektem i nadesłanymi opiniami. Nic przeto dziwnego, iż w wielu kanonach pierwotnej wersji schematu zaszły pewne zmiany i modyfikacje, jak np. w określeniu pojęcia biskupa właściwego do udzielania święceń, co należy uznać jako największą zmianę wobec norm kodeksowych na omawianym odcinku ustawodawstwa. W stosunku do normatywnych ustaleń KPK nową redakcją cechuje większa zwięzłość sformułowań, pomijanie momentów drobiazgowych oraz troska o skoordynowanie prezentowanych rozwiązań z dyspozycjami zawartymi w innych dziedzinach prawa, objętych już analogicznymi projektami. Pewną lukę w omówionej części kanonów stanowi pominięcie posług lektoratu i akolitu, choć wypadało uwzględnić je przy omawianiu zagadnienia szafarza święceń. Nie należy spodziewać się większych zmian w ostatecznej wersji kanonów, które wejdą do nowego przygotowywanego kodeksu.

DISPENSING THE SACRAMENT OF HOLY ORDERS AND ITS DISPENSER IN THE MODIFIED PROJECT OF THE NEW LAW

S u m m a r y

The Papal Commission for revision of the Code of the Canonic Law in cooperation with the team of consultants on „Holy Sacraments” presented a project of the new law by which it submitted to investigation the canonic discipline with respect to the holy sacraments. The document was promulgated in 1975 and then sent to the conferences of the Episcopate, branches of the Roman Curia and the Universities of ecclesiastical studies to be consulted. From these consulting organs of the mentioned Papal Commission written opinions and remarks as well as suggestions concerning the above subject in the new law were sent. A team of organs as well as the discussions of consultants over the project threw much new light and contributed to correction and modification of particular canons of the project. The discussion resulted in some changes in the text of many canons, so that now we can speak about the „modified” project of the new law.

52 canons of the document (190-241) were devoted to the sacrament of holy orders under the title „Sacrament of holy orders” (title VI). The first chapter of this title is about dispensing the sacrament of holy orders and its dispenser. In the present article the author gives a comparative study of this fragment of the project in relation to the code of canonic law and in relation to the text of the original project published in 1975. Attention should be paid to the fact that the consultants' new suggestions, especially on the notion of „one's own bishop” for deacons' and priests, orders were better/adjusted to the contemporary situation in the life of candidates for being ordained.